

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัท ผู้สอบบัญชี โครงสร้างทางการเงินของกิจการ กับรายการคงค้าง โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารนั้น ผู้วิจัยได้เริ่มต้นศึกษาค้นคว้าจากวรรณคดีปริทัศน์ในอดีต และได้เก็บรวบรวมข้อมูลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จาก Company listed 2004 ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ กลุ่มธนาคาร กลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย กลุ่มฟู้ดการ กลุ่มธุรกิจขนาดกลาง และกลุ่มกองทุน เนื่องจากโครงสร้างการเงินของบริษัทเหล่านี้แตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่น ๆ และเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่มีผลการดำเนินงานในระยะเวลาครบทั้ง 6 ปี เนื่องจากผู้วิจัยต้องศึกษาถึงการประมาณค่าในช่วงของปี 2543-2545 ปี 2544-2546 และปี 2545-2547 และทำการคำนวณค่าที่แท้จริงในช่วงของปี 2545-2547 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 201 บริษัท โดยใช้ Healy Model (1985) ในการคำนวณ แล้วทำการทดสอบความสัมพันธ์ของรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารกับสมมติฐานทั้ง 5 สมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ และสหสัมพันธ์เชิงซ้อน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับค่าสมมติฐาน ณ ช่วงความเชื่อมั่น 95% ได้แก่

1. คุณภาพของผู้สอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร และสอดคล้องกับ Bartov, Ferdianad and Tsui (2001) Chtourou et al. (2001) กล่าวได้ว่าถ้าประเภทของผู้สอบบัญชีเป็น Big 4 Audit Firms ซึ่งจากงานวิจัยในอดีตพบว่าเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพในการตรวจสอบจะทำให้รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารน้อยลง ซึ่งหมายความว่ากิจการที่ได้รับการตรวจสอบจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะทำให้คุณภาพกำไรสูง

2. การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขแต่มีวรรคเน้น หรือการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข หรือไม่แสดงความเห็น หรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้องมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ (ชาติ จันทนอึ้งยง, 2548, อ้างถึงใน วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ, 2548) และ Klein (2002) ด้วย ซึ่งหมายความว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขและไม่มีวรรคเน้นแสดงถึงคุณภาพกำไรสูง

3. ความเสี่ยงทางการเงินที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการคงค้าง โดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร สอดคล้องกับ บทความของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2548) ที่กล่าวว่าความเสี่ยงทางการเงินที่อยู่ในระดับสูงจะทำให้รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูงไปด้วย ซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับสูงจะทำให้คุณภาพกำไรต่ำ

ส่วนตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าสมมติฐาน ณ ช่วงความเชื่อมั่น 95% ได้แก่ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท จำนวนคณะกรรมการของกิจการ

สาเหตุการปฏิเสธสมมติฐาน

1. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งไม่สอดคล้องกับ Klein (2002) และ Chtourou et al. (2001) ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงปฏิเสธสมมติฐาน จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยมีข้อสังเกตเห็นว่าการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระของประเทศไทยยังไม่เป็นมาตรฐานที่แท้จริงเหมือนของต่างประเทศเป็นเพียงการตั้งขึ้นมาเพื่อแสดงภาพลักษณ์ของบริษัทในการเป็นบริษัทที่มีธรรมาภิบาลที่ดี จึงทำให้มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงกรรมการอิสระง่ายกว่า และจากวิจัยของ ศนิพร จันทรสถาพร (2546) พบว่าการดำรงตำแหน่งกรรมการอิสระในบริษัทต่าง ๆ ในระยะเวลาเดียวกันจะบ่งบอกความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทได้

2. จำนวนคณะกรรมการของกิจการมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งไม่สอดคล้องกับ Beasley et al. (2000) ที่พบว่าถ้ากรรมการมีขนาดใหญ่ก็จะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ Ching et al. (2002) ซึ่งพบว่าการทำงานยังเป็นกลุ่มใหญ่มากขึ้น จะทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการทำงานและการประสานงานในการทำงาน ซึ่งแตกต่างไปจากสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อจำกัดงานวิจัย

1. จากงานวิจัยครั้งนี้อาจเกิดข้อผิดพลาดในการวัดค่า ได้เนื่องจากคำนวณ NDA จากภาพรวมไม่ได้คำนวณ NDA แยกรายบริษัท ซึ่งการคำนวณค่าเฉลี่ยรวมทั้งอุตสาหกรรมนี้ทำให้ NDA ที่ได้อาจไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของ NDA ของแต่ละบริษัทได้

2. เนื่องจากว่าการศึกษาเป็นไปในลักษณะของการทดสอบในเชิงของความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งไม่ใช่เป็นการทดสอบในเชิงของเหตุและผล (Causation) ดังนั้นในการวิเคราะห์หรือตีความผลการวิจัยจึงพิจารณาในเชิงของความสัมพันธ์เท่านั้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทไม่สามารถตรวจสอบการบริหารกำไร โดยผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ และจากการเก็บข้อมูลพบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการอิสระของประเทศไทยยังไม่เป็นมาตรฐาน เป็นเพียงการตั้งขึ้นมาเพื่อแสดงถึงบริษัทที่มีธรรมาภิบาลและพบว่าคณะกรรมการอิสระส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งพร้อม ๆ กันในหลาย ๆ บริษัทซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลา

จำนวนของคณะกรรมการบริษัทไม่สามารถตรวจสอบการบริหารกำไร โดยผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการบริษัทเป็นเพียงการก่อตั้งตามกฎหมายกำหนดเพื่อให้ครบองค์ประกอบของการจัดตั้งบริษัท หรืออีกนัยหนึ่งการทำงานยังเป็นกลุ่มใหญ่มากขึ้น จะทำให้เกิดปัญหาในกระบวนการทำงานและการประสานงานในการทำงาน ความขัดแย้งและความไม่ลงรอยกันภายในคณะกรรมการจะมีเพิ่มมากขึ้น เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ทำให้ไม่สามารถควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณภาพของผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบการบริหารกำไร โดยผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ โดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ (Big 4) จะมีการให้บริการที่มีคุณภาพสูง มีการวางแผนการตรวจสอบ ขั้นตอนการตรวจสอบที่ละเอียด ทำให้งบการเงินที่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ มีความน่าเชื่อถือและยอมรับโดยทั่วไป นอกจากนี้สำนักงานสอบบัญชีต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อการขาดทุนจากการถูกฟ้องร้อง หากสำนักงานสอบบัญชีนั้นปล่อยให้งบการเงินไม่ถูกต้อง

การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบการบริหารกำไร โดยผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ เนื่องจากเป็นผลงานจากกระบวนการตรวจสอบซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบจากผู้สอบบัญชี เมื่อผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขต่อรายงานทางการเงินแล้วหมายความว่าผู้สอบบัญชีให้การรับรองว่าเนื้อหาสาระในรายงานทางการเงินฉบับนั้นถูกต้องตามควร ดังนั้นหากในภายหลังรายงานทางการเงินฉบับนั้นถูกให้ปรับปรุงแก้ไขใหม่เนื่องจากตรวจพบข้อผิดพลาดก็จะแสดงถึงคุณภาพของผู้สอบบัญชีในทางลบ ซึ่งผู้สอบบัญชีก็จะพยายามปกป้องชื่อเสียงของตนเองโดยไม่แสดงความเห็นขัดแย้งกับการตรวจสอบที่เกิดขึ้นจริง

ความเสี่ยงทางการเงินสามารถตรวจสอบการบริหารกำไร โดยผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ โดยใช้อัตราสัดส่วนของหนี้สินบ่งชี้ให้เห็นถึงสัดส่วนของเงินทุนที่กิจการจัดหาจากหนี้สินเทียบกับแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ซึ่งสัดส่วนเงินทุนจากหนี้ที่สูงกว่าเงินทุน

จากผู้ถือหุ้นจะทำให้กำไรมีความผันผวน เพราะมีภาระทางการเงินคงที่มากขึ้นและเพิ่มโอกาสที่กิจการจะไม่สามารถจ่ายชำระดอกเบี้ยและคืนเงินต้นได้ ดังนั้นอัตราส่วนหนี้สินที่สูงขึ้นจึงบ่งบอกถึงความเสี่ยงทางการเงินที่เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

1. การให้หน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ ออกกฎข้อบังคับในรายละเอียด ทำให้มีการใช้ดุลยพินิจน้อยลง ให้เป็นมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับนำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง มากขึ้น
2. คณะกรรมการบริษัทควรมีส่วนในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์องค์กรและวางแผนระยะยาวมากขึ้น รวมทั้งอาจมีการตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาเรื่องบางเรื่องที่มีความสำคัญ เพื่อเสนอคณะกรรมการบริษัทพิจารณาอย่างรอบคอบมากขึ้น
3. ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท และควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมทั้งควรมีการกำหนดจำนวนบริษัทที่คณะกรรมการแต่ละคนจะทำหน้าที่กรรมการ ทั้งนี้เพื่อจะมีเวลาในการทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยเลือกใช้ Healy Model (1985) ในการคำนวณค่ารายการพึงรับพึงจ่ายโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งในการคำนวณยังสามารถเลือกใช้รูปแบบอื่น ๆ ในการคำนวณตามลักษณะการศึกษาที่ต้องการได้ในอนาคต
2. ตัวแปรอิสระที่น่าสนใจศึกษาในอนาคตยังมีอีกหลายด้านเช่น ค่าตอบแทนของคณะกรรมการอิสระ ความเชี่ยวชาญพิเศษของคณะกรรมการอิสระ การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี จำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการอิสระ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานทั้งคณะกรรมการอิสระ และผู้สอบบัญชี ยังสามารถทำการศึกษาได้อีก
3. ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษากิจการที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ กลุ่มธนาคาร กลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย กลุ่มฟินฟูจิกิจการ กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและกลุ่มกองทุนในอนาคตผู้วิจัยท่านอื่น สามารถที่จะศึกษากลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้
4. ในกรณีคุณภาพกำไรนี้ยังสามารถศึกษาความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ผู้ตรวจสอบภายในได้อีกในอนาคต